



Info kommunereformen

Kommunereformen

Kommunereformen er – uansett hva utfallet av denne måtte bli – en viktig debatt om lokalsamfunnenes status og framtid. Derfor er det viktig at reformen drøftes i og med lokalsamfunnene. Dette sammendraget har til hensikt å gi informasjon om alternativene før vi skal ha nye folkemøter og en innbyggerundersøkelse.

Dette er en *kortfattet* sammenstilling av alternativene så langt de er klare, og sammendrag av ekspertutvalgets kriterier for kommunestruktur.

For fullstendig info viser vi til:

<http://www.evenes.kommune.no/startsidene-kommunereformen>

Evenes kommune har vedtatt å utrede følgende alternativer:

- Egen kommune
- ETS
- Ofoten
- Harstad m.fl.

Det er inngått intensjonsavtale med Narvik i fall andre alternativer viser seg å være ikke realistiske. For oversiktens skyld tas det med info også om dette alternativet.

Spørsmål om kommunestruktur antas i stor grad å henge sammen med identitet og tilhørighet. Ut fra alle spørsmål vi får, antas at det også er ønskelig med en faktabasert tilnærming.

Denne sammenstillingen vil neppe besvare alle spørsmål. Om disse ikke fins i nettstedet om kommunereformen, ta kontakt.

Vi har også satt av plass til at leserne kan gjøre egne vurderinger og notater, enten dette er spørsmål som ønskes besvart eller egen vurdering av alternativene.

Folketall

Denne tabellen viser antatt folketall i år 2040, og %-vis endring fra dagens folketall:

Alternativ:	Folketall:	Endring:
Evenes	1 517	9,5 %
ETS	5 666	0,2 %
Evenes/Narvik	22 129	9,3 %
Ofoten	26 414	6,4 %
Harstad m.fl.	41 413	12,0 %

Sammensetting av befolkning

I forhold til *bærekraft* er det interessant å se på andelen innbyggere i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) i forhold til innbyggere som er 80 år og eldre. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder per innbygger i den eldre aldersgruppen:

Alternativ:	År 2015:	År 2040:
Evenes	8,1	5,0
ETS	8,7	4,7
Evenes/Narvik	10,8	6,1
Ofoten	10,8	5,7
Harstad m.fl.	11,4	6,1

Min vurdering:

Økonomi

De fleste spørsmål vi får dreier seg om økonomi, og vi vil derfor gi dette noe bedre plass.

Kommunenes inntektssystem vil bli endret fra år 2017, vi vet ennå ikke hva dette innebærer. Tallene er derfor ut fra dagens inntektssystem.

Politikk og administrasjon

Det antas at det er innenfor området politikk og administrasjon at besparelsen ved sammenslutninger vil være størst. Hvis kommunealternativene kan drives som den

rimeligste kommunen som inngår i alternativet (den største), er det følgende teoretiske potensial for å frigjøre midler:

Alternativ:	Besparelse:	Per innbygger:
ETS	14 295 555	2 529
Evenes / Narvik	7 870 955	389
Ofoten	31 525 797	1 270
Harstad m.fl.	63 357 549	1 714

Endringer i gjeld

Endringer i kommunens gjeld per innbygger påvirkes slik ved alternativene:

Alternativ:	Gjeld per innbygger:
ETS	+20 016
Evenes / Narvik	+2 486
Ofoten	+7 165
Harstad m.fl.	+30 289

Kommunale avgifter:

(Vann, avløp, renovasjon)

En eventuell ny kommune vil måtte ha felles gebyrregulativ, hvor den nye kommunens samlede kostnader fordeles på abonnentene.

Vi har ikke nok data for å beregne avgiftene, for å få en pekepinn på hvordan gebyrnivået vil bli i eventuell ny kommune har vi tatt gebyrene for den enkelte tjeneste og multiplisert med antall innbyggere. Dette er summert for de enkelte alternativene, og så dividert på alternativets folketall.

Med de feilmarginer dette gir, har vi følgende pekepinn på endring i gebyrnivået for innbyggerne i Evenes:

Alternativ:	Endring for Evenes:
ETS	-1 139
Evenes / Narvik	-5 089
Ofoten	-3 787
Harstad m.fl.	-3 128

Opphør av overgangsordning

For å stimulere til frivillige kommunesammenslåinger, ble det fra budsjettåret 2002 innført et særskilt inndelingstilskudd som en del av inntektssystemet. Denne ordningen skal sikre

at kommunene ikke får reduserte rammeoverføringer som følge av sammenslåing.

Inndelingstilskuddet kompensere for bortfall av basistilskudd (12,8 mill., tildeles hver kommune uavhengig av størrelse), eventuell nedgang i regionalpolitiske tilskudd og småkommunetillegget (5,5 mill. for kommuner under 3.000 innbyggere).

Inndelingstilskuddet varer over en 20-års periode, der det etter de 15 første årene skjer en gradvis nedtrapping.

Den årlige økonomiske reduksjonen etter overgangsordningen er slik:

	Inndelings-tilskudd:	Reduksjon per innbygger:
ETS	38 105 000	6 741
Evenes/Narvik	18 312 000	905
Ofoten	54 936 000	2 214
Harstad m.fl.	102 485 000	2 772

Min vurdering:

Mål for ny kommune

Delutredningene beskriver målsettinger for en eventuell ny kommune. Det er vanskelig å skille målsettingene fra hverandre, og vi henviser derfor til utredningene på [hjemmesiden for kommunereformen](#).

Lokalisering av fellesadministrasjon

Alternativene ETS, Evenes/Narvik og Ofoten beskriver desentralisert fordeling av fellesadministrative funksjoner. Harstad m.fl. beskriver at dette skal gjennomgås og avklares i senere prosessfaser.

Framtidig tjenestetilbud

Samtlige alternativer vektlegger fortsatt gode tjenester, og at disse skal videreutvikles. Ut fra det som er nevnt tidligere om økonomi, er det grunn til å stille spørsmål ved realismen i det som framstilles for ETS-alternativet. Som det framgår vil reduksjonen etter opphør av overgangsordningen være større enn besparelsen. Det *kan* derfor bli en reduksjon i tjenestetilbudet.

Alternativet Harstad m.fl. er lite konkret mht. lokalisering av tjenester, dette kan som med fellesadministrative funksjoner komme i det videre arbeidet.

Politisk organisering

Samtlige alternativer anbefaler dagens formannskapsmodell. De vektlegger også nærhet til innbyggerne, og desentrale info- og medvirkningsmuligheter gjennom utviklingslag og/eller kommunedelsutvalg.

Kommunens roller

Kommunene har følgende roller som de alle skal fylle:

- Være samfunnsutvikler
- Tjenesteproduksjon
- Være offentlig myndighet
- Lokaldemokratisk arena

Staten forventer at kommunene som del av reformen gjør en vurdering av kommunen på disse fire områdene, enten en ønsker å forbli egen kommune eller slå seg sammen med annen kommune.

Innbyggerne inviteres til å gjøre vurdering av vår framtid og strukturalternativene opp mot disse rollene, og i hvilken grad vi vil være i stand til å fylle dem.

Min vurdering:

Ekspertutvalgets kriterier

Staten har satt ned et såkalt ekspertutvalg, som har utredet kriterier for framtidig kommunestruktur. Staten forventer at vi vurderer strukturalternativene opp mot disse kriteriene, og i hvilken grad vi vil være i stand til å fylle dem. Også staten vil vurdere framtidig kommunestruktur etter samme kriterier. Dette er en vurdering vi inviterer innbyggerne til å være med på.

Ekspertutvalget har satt opp følgende 10 kriterier for framtidig kommunestruktur:

Nærmere om kriteriene:

1. Tilstrekkelig kapasitet

Kommunene må ha en tilstrekkelig kapasitet både faglig og administrativt for å kunne løse oppgavene på en effektiv og god måte. Tilstrekkelig kapasitet henger nært sammen med tilgang til relevant kompetanse. Å få én stilling med god fagkompetanse vil ikke gi grunnlaget for et godt fagmiljø.

2. Relevant kompetanse

I tillegg til tilstrekkelig kapasitet, er også relevant kompetanse avgjørende for å sikre sterke fagmiljøer og en god administrasjon. Dette innebærer også at det må være en bredde i kompetansen. Manglende kapasitet og kompetanse er også fremhevet som utfordringer for at kommunen skal ivareta sine roller som samfunnsutvikler og myndighetsutvikler. Av hensyn til lokaldemokratisk styring, er det avgjørende at kommunen selv kan sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse og ikke er avhengig av samarbeid eller hjelp fra andre.

3. Tilstrekkelig distanse

Kommunene må ha en slik størrelse at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggerne. Dette for å sikre likebehandling og at det ikke tas utenforliggende hensyn i

myndighetsutøvelsen, samt at innbyggerne sikres de rettigheter de har etter loven.

4. Effektiv tjenesteproduksjon

Større kommuner vil legge bedre til rette for økt rammestyring fra statens side og dermed økt mulighet for å tilpasse tjenestetilbudet til lokale forhold. Større kommuner kan gi bedre utnyttelse av potensielle stordriftsfordeler. Men det vil trolig være effektiviseringsgevinster på enkelte områder – slik som i den overordnede styringen og planleggingen i sektoren.

5. Økonomisk soliditet

En viktig forutsetning for at kommunene skal kunne tilby sine innbyggere gode velferdstjenester er at kommunene har god kontroll på økonomien og kan håndtere uforutsette hendelser. Kommuner med sunn økonomi, som sørger for å ha et økonomisk handlingsrom, kan i større grad håndtere uforutsette hendelser uten at det får direkte konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne.

6. Valgfrihet

Innbyggerne vil i større grad kreve flere valgalternativer innenfor tjenestene. Større kommuner kan tilby en større bredde i tilbudet til sine innbyggere, som vil være vanskelig å tilby i små kommuner.

7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder

Kommunene må ha en inndeling som er mest mulig funksjonell for de områder det er nødvendig å se i sammenheng for å sikre helhetlige løsninger, særlig på areal- og transportområdet. I mindre sentrale strøk vil kriterier som kapasitet og kompetanse om samfunnsutvikling være viktigere når kommunesammenslåing skal vurderes.

8. Høy politisk deltakelse

Det er viktig å ha et aktivt lokaldemokrati med valgmuligheter både i forbindelse med stemmegivningen og at innbyggerne har mulighet til å få sin stemme hørt mellom valgene.

9. Lokal politisk styring

Det er avgjørende for lokal politisk styring at den kommunale administrasjonen har nødvendig kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte. Kommunene bør ha mulighet for en hensiktsmessig lokal organisering og prioritering, og ikke være nødt til å organisere sin tjenesteproduksjon i interkommunale ordninger for å levere lovpålagte velferdstjenester.

10. Lokal identitet

Det er etter utvalgets vurdering to dimensjoner som spiller inn på dette området, og som kommunene bør vurdere i spørsmålet om sammenslåing: opplevd tilknytning til et område og felles identitet med andre områder. Antakelsen om at noe av dagens nærhet vil forsvinne ved større kommuner, enten det gjelder til kommunehuset, lokalpolitikere eller tjenester, vil med stor sannsynlighet bli opplevd som problematisk og utfordrende av de berørte innbyggerne. En slik opplevelse vil kunne bli forsterket dersom dagens politiske og administrative system ikke tilpasses nye forutsetninger. Resultatet vil kunne bli et svekket lokalt demokrati. Utvalget tar også som utgangspunkt at det vil være lettere å gjennomføre sammenslåinger med kommuner som i stor grad opplever å ha interkommunal identitet, enn mellom kommuner som ikke har det.

Min vurdering:

Min vurdering av alternativer opp mot kriteriene foran.